

ABAU 2022

CONVOCATORIA ORDINARIA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

XEOGRAFÍA

(Cód. 35)

PREGUNTA 1. Defina 10 dos 15 termos propostos, indicando exemplos de España ou Galicia. (5 puntos, 0,5 puntos por definición)

1. Maquis ou maquia: É un ecosistema de matogueira mediterránea, formación de especies perennifolias, principalmente arbustivas, que adoita refuxiarse sobre solos silíceos. Os madroños, as xaras, os brezos, lentiscos, romeus e outras especies son características desta formación, de maior porte xeralmente que as garrigas.

2. Fondos estruturais: Son instrumentos da Unión Europea que teñen por obxecto reducir as diverxencias de desenvolvemento entre as rexións, e busca reforzar a cohesión económica e social. O Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER) –destinado ás rexións menos favorecidas- e o Fondo Social Europeo (FSE) –destinado á formación, para fomentar as oportunidades de emprego, son os principais.

3. Ecoturismo: É unha nova tendencia do Turismo alternativo, diferente ao Turismo tradicional. Neste enfoque priviléxiase a sustentabilidade, a preservación, a apreciación do medio natural e cultural; nesta alternativa turística preténdese manter o benestar das poboacións locais, minimizando os impactos negativos para o ambiente e a comunidade local.

4. Macizos antigos: Montañas formadas na era terciaria polo novo levantamento dun bloque como consecuencia do movemento oroxénico alpino; son materiais paleozoicos. Estes macizos presentan cumes suaves e arredondados.

5. Avesedo (umbría): É unha zona que, pola súa orientación, está sempre en sombra. Nas montañas é a vertente do val exposta á sombra e oposta á solaina. As súas temperaturas máis baixas adoitan traducirse en diferenzas de vexetación, sendo os bosques máis amplos. En España é a orientada ao norte.

6. Comunidade autónoma: Entidade territorial que está dotada de goberno autónomo, con capacidades executivas, legislativas e xudiciais establecidas nun Estatuto de Autonomía. A estrutura de España na Constitución de 1978 fixa a existencia de 17 CCAA, ás que se engadiron máis tarde 2 cidades autónomas (Ceuta e Melilla).

7. Ría: Val fluvial somerxido baixo o nivel do mar a causa da elevación deste. A orixe xeomorfolóxica está relacionada cun asolagamento do val fluvial, relacionado con movementos isostáticos e un afundimento tectónico asociado á rede de fracturas preexistentes. As Rías Altas e Baixas galegas son bo exemplo disto.

8. Denominación de orixe: Certificación de calidade que se outorga a produtos dun determinado territorio do que toman o seu nome, que asegura certas características

comúns que todos deben cumprir. Resulta cada vez máis frecuente en produtos agrarios (viños, aceites, carnes, legumes, queixos, doces, etc.). Un consello regulador autoriza a exhibir o distintivo aos produtores da zona que cumpren os parámetros esixidos.

9. Enerxías renovables: Son aquelas que se obteñen de fontes naturais virtualmente inesgotables, ben sexa pola inmensa cantidade de enerxía que conteñen, ben porque son capaces de rexenerarse por medios naturais. Entre as enerxías renovables cóntanse a hidroeléctrica, eólica, solar, xeotérmica, maremotriz, a biomasa e os biocombustibles.

10. Estiaxe: Período durante o cal os ríos ou outras correntes de auga alcanzan o seu caudal máis baixo. A este nivel dásele o nivel 0 e, a partir del, mídese a altura das augas. En España, as estiaxes son especialmente acusadas nos ríos mediterráneos da metade meridional da Península.

11. Zócolo: Chaira ou meseta formada na era primaria ou paleozoica como resultado do aplanamento pola erosión de cordilleiras xurdidas nesta era. Os materiais paleozoicos son rochas silíceas: granito, lousa, cuarcita e xistos. Son ríxidas e ante novos empuxes oroxénicos fractúranse ou rompen.

12. Xentrificación: Proceso de transformación urbana no que a poboación orixinal dun sector ou barrio deteriorado e con pauperismo é progresivamente desprazada por outra dun maior nivel adquisitivo á vez que se renova. O termo é un neoloxismo que procede do inglés "gentrification".

13. Paisaxe: A paisaxe xeográfica é o aspecto visual que ofrece un territorio. Depende dos elementos naturais que o integran e das actividades humanas que se desenvolven nel. De acordo con iso, as paisaxes xeográficas clasifícanse habitualmente en naturais e humanizadas, aínda que a maioría son mixtas.

14. Área Suburbana: Territorio próximo ás cidades que polas súas características constitúe unha zona de transición entre o núcleo urbano propiamente e o espazo rural adxacente.

15. Parque tecnolóxico : Instalación industrial que persigue a promoción da cultura e a innovación, así como a competitividade das súas empresas estimulando e xestionando a transferencia tecnolóxica e de coñecementos entre universidades, empresas e mercados, xunto con outras institución de I+D. Facilitan a creación e crecemento de compañías innovadoras e ofrecen servizos de valor engadido, ademais de espazos e instalacións de alta calidade.

PREGUNTA 2. Desenvolva un dos dous temas seguintes

2.1. Formación e evolución xeomorfolóxica da Península Ibérica e das Illas Canarias e Baleares (da era arcaica ao glacialismo cuaternario). (5 puntos)

O relevo actual da Península é o resultado dunha historia xeolóxica de millóns de anos na que se alternaron fases oroxénicas con outras de calma, nas que predominou a erosión e a sedimentación.

1) Durante a era arcaica ou Precámbrico (4.000-600 millóns de anos) emerxeu do mar unha banda arqueada de noroeste a sueste, formada por lousas e gneis, que comprendía case toda a actual Galicia. Tamén xurdiron elevacións nalgúns puntos illados do Sistema Central e dos Montes de Toledo. Este macizo precámbrico foi arrasado posteriormente pola erosión e cuberto case na súa totalidade polos mares paleozoicos.

2) Na era primaria ou Paleozoico (600-225 millóns de anos) tivo lugar a oroxénese herciniana (ou varisca). Dos mares que cubrían a maior parte da Península xurdiron as cordilleiras hercinianas, formadas por materiais como o granito, lousa e cuarcita. Ao oeste elevouse o Macizo Hespérico, arrasado pola erosión durante a mesma era primaria e convertido en zócalo ou meseta inclinada cara ó Mediterráneo. Ó norleste apareceron os macizos de Aquitania, Catalano-Balear e do Ebro, e ó sueste, o Macizo Bético-Rifeño. Todos eles foron tamén arrasados pola erosión e durante a era primaria convertidos en zócolos.

3) A era secundaria ou Mesozoico (225-68 millóns de anos) foi un período de calma no que predominaron a erosión e a sedimentación. Continuou o aplanamento das cordilleiras hercinianas (ou variscas). A inclinación do zócalo da Meseta cara ó Mediterráneo permitiu, nos períodos de transgresión mariña, unha fonda penetración do mar, que depositou no seu bordo oriental unha cobertura non moi potente de materiais sedimentarios plásticos (calcaria, arenito, marga). Tamén se depositaron enormes espesuras de sedimentos en fosas mariñas situadas nas actuais zonas pirenaica e bética.

4) Durante a era terciaria (68-1,7 millóns de anos) produciuse a oroxénese alpina. Como resultado desta:

- Levantáronse as cordilleiras alpinas, ó pregarse os materiais depositados nas fosas pirenaica e bética entre os macizos antigos, que actuaron como topes. Xurdiron os Pireneos entre os macizos de Aquitania, Hespérico e do Ebro (que acabou afundíndose), e as cordilleiras Béticas, entre os macizos Bético-Rifeño e o Hespérico.

- Formáronse as depresións prealpinas paralelamente ás novas cordilleiras, e entre estas e o macizo antigo: a depresión do Ebro, paralela ós Pireneos, e a do Guadalquivir, paralela ás Béticas.

- A Meseta viuse afectada pola oroxénese alpina. En primeiro lugar pasou a inclinarse cara ó Atlántico, determinando a orientación cara a este océano de boa parte dos ríos peninsulares. En segundo lugar formáronse os bordos montañosos da Meseta. No seu bordo oriental pregáronse os materiais plásticos depositados polo mar na era secundaria, orixinando a parte oriental da cordilleira Cantábrica e o Sistema Ibérico. No bordo sur da Meseta, o empuxe das cordilleiras Béticas levantou Serra Morena. Por último, o zócalo da Meseta, formado por materiais paleozoicos ríxidos, experimentou fracturas e fallas. Os bloques levantados formaron o Macizo Galaico e as serras interiores da Meseta (Sistema Central e Montes de Toledo). Nesta era tamén orixinouse o conxunto de natureza volcánica das Illas Canarias.

5) **Durante a era cuaternaria** (1,7 millóns de anos ata a actualidade) producíronse o glaciario e a formación de terrazas fluviais.

- **O glaciario** afectou ás cordilleiras máis altas (Pireneos, cordilleira Cantábrica, Sistema Central, Sistema Ibérico e Serra Nevada), dando lugar a glaciares de circo e de val. Os glaciares de circo nas cabeceira dos vales e os glaciares de val no val dándolle a forma de “U”.

- **A época glaciario caracterizouse pola formación de terrazas fluviais**, antigos chans de inundación abandonados polo posterior encaixamento fluvial. As terrazas son froito das alternancias climáticas do Cuaternario. Os sucesivos ciclos glaciais e posglaciais do Cuaternario deron lugar a terrazas graduadas. Na Península, as máis características son as formadas polo Douro, o Texo, o Guadiana, o Guadalquivir e o Ebro.

2.2. Desenvolva o tema guiado polos seguintes apartados (puntuación máxima 4 puntos): Tema “Dinámicas demográficas actuais: a) Desequilibrios territoriais no movemento natural da poboación. b) Movementos migratorios (1990 á actualidade)”. (5 puntos)

España conta na actualidade con cerca de 47 millóns de habitantes, que se reparten polo territorio de forma desigual. O interior atópase debilmente poboado, mentres que as áreas costeiras presentan unhas elevadas densidades de poboación. Ao mesmo tempo obsérvanse fortes contrastes entre as cidades e o medio rural: cada vez máis poboación habita nas cidades e, porén, no medio rural existen espazos practicamente deshabitados.

Os cambios recentes da poboación española están moi influídos polas migracións internacionais. España foi tradicionalmente un país de emigración; no pasado, numerosos españois emigraron a distintos países do mundo, sobre todo de América Latina e do resto de Europa. Nas últimas décadas as tendencias cambiaron, descendendo o número de españois que emigran e aumentando o número de estranxeiros que veñen ao noso país. Aínda que este saldo positivo foi freado e invertido pola recente crise económica.

a) Desequilibrios territoriais no movemento natural da poboación

A evolución conxunta da natalidade e mortalidade determina o crecemento natural ou vexetativo, é dicir, a evolución que tería a súa poboación se non existisen as migracións exteriores. Este crecemento é desigual no espazo (segundo municipios, provincias e comunidades autónomas), e variou intensamente no tempo como consecuencia do desigual descenso das curvas de natalidade e mortalidade. En conxunto, España está hoxe en pleno réxime demográfico moderno, con taxas de natalidade baixas e de mortalidade estabilizadas -aínda que con tendencia a medrar por mor do envellecemento demográfico. As taxas de fecundidade son baixas, e non aseguran a taxa de reposición xeracional, de 2,1 fillos por muller.

A taxa de crecemento natural para o conxunto de España, actualmente é moi baixa, pois durante os últimos anos se situou por debaixo do 2‰, o que implica que a poboación se mantería estable se non se producisen migracións exteriores. Pero este dato encerra diferenzas espaciais, pois hai áreas con crecementos elevados, mentres que outras teñen valores negativos.

- Os pequenos municipios rurais, sobre todo na metade norte, teñen unha poboación moi envellecida por efecto da emigración, e presentan un crecemento natural negativo, xa que a mortalidade é elevada e a natalidade moi baixa.

- Os municipios rurais de maior tamaño, situados predominantemente na metade sur presentan unha dinámica natural lixeiramente positiva, xa que foron capaces de reter unha maior cantidade de poboación nova.

- Os municipios urbanos e turísticos teñen dinámicas positivas, xa que contan cunha poboación máis nova, debido aos recentes procesos de inmigración.

- Os crecementos máis altos danse nos municipios que rodean as grandes cidades onde se asenta poboación moi nova, polo que o número de nacementos é alto en relación coa poboación total.

Por isto, as comunidades autónomas con maiores taxas de crecemento natural son: Murcia, Madrid, Andalucía, Cataluña, as dúas comunidades insulares, a Comunidade Valenciana, Navarra e as cidades de Ceuta e Melilla. En xeral, presentan unha estrutura demográfica relativamente máis nova, causada por un comportamento tradicional máis natalista (Andalucía, Murcia e as cidades de Ceuta e Melilla), por ser foco de inmigración interna en épocas pasadas (Madrid, Cataluña, Comunidade Valenciana, Baleares) ou por recibir unha forte inmigración estranxeira desde a década de 1990 (todas elas).

Pola contra, as comunidades autónomas con crecemento natural negativo son aquelas que teñen unha poboación máis envellecida, sobre todo Asturias, Galicia e Castela e León. Estas comunidades presentan unha estrutura demográfica fortemente envellecida, por sufrir unha intensa emigración en épocas pasadas (Galicia e as comunidades do interior peninsular); pola prolongada incidencia da crise industrial de 1975 (rexións de antiga tradición industrial da cornixa cantábrica), e por contar na actualidade con menor inmigración.

b) Movements migratorios (1990 á actualidade)

A dinámica da poboación non depende só da relación entre nacementos e defuncións (crecemento natural), senón tamén da mobilidade da poboación ou saldo migratorio. As causas das migracións son diversas e as súas consecuencias, complexas.

Os movementos migratorios españois adoitan clasificarse en migracións transoceánicas históricas, ata mediados do século XX, cuxo principal punto de destino foron diversos países de América Latina, e migracións modernas, desde finais da década de 1950, que

presentaron unha dobre vertente: as migracións interiores campo-cidade e as migracións exteriores, cara aos países industriais de Europa Central e Occidental.

Dentro das migracións interiores debemos apuntar como se deu un cambio importante, pois pasouse dun dominio das migracións interprovinciais cara os espazos cun maior desenvolvemento dentro do Estado, ás actuais, nas que priman os movementos intraprovinciais vencellados á desconcentración residencial dende as áreas metropolitanas cara as súas periferias.

Tras a entrada de España na Unión e a superación da crise económica da primeira metade dos anos oitenta do século XX, o país comezou a converterse en destino dos fluxos migratorios internacionais. En 1985, España só contaba cuns 250.000 residentes estranxeiros, o que supoñía un 0,6% da poboación total. Na actualidade, esta cifra supera xa os 5,2 millóns, representando o 11,3% da súa poboación. O desenvolvemento económico desta época transformou España dun país tradicionalmente emigrante nun país receptor de inmigración. Esta inmigración pódese agrupar en catro grandes conxuntos:

- Persoas xubiladas procedentes de Europa Central e do Norte. Son xente que se asenta definitivamente en España, sobre todo na costa mediterránea, atraída por un clima suave e un medio agradable rodeado de bos servizos. Este tipo de poboación, que aumentou de forma notable a comezos do século XXI, non atopa ningunha dificultade para a súa instalación no noso país.

- Directivos de empresas multinacionais, traballadores de alto nivel profesional, xentes do mundo artístico e da cultura. Este grupo de poboación está formado por persoas que proceden na súa maioría da Unión Europea. Veñen a España por cuestións laborais ou porque atopan mellor calidade de vida. Neste colectivo inclúense altos cargos directivos, técnicos, deportistas, estudantes, etc.

- Refuxiados políticos. Son persoas que por motivos políticos tiveron que fuxir do seu país. Tamén se inclúe neste grupo os que abandonaron o seu lugar de orixe por conflitos armados, violencia xeneralizada ou por razóns de seguridade persoal.

- Inmigrantes procedentes de países pobres. Este é o grupo máis numeroso da inmigración que chega a España na actualidade. Está formado principalmente por homes, mulleres e nenos procedentes de diversos países de África, América Latina, Leste de Europa e Asia, que veñen na procura de traballo e dunhas condicións de vida máis dignas.

A Unión Europea e España levan a cabo un proceso de regulación para controlar a entrada destes inmigrantes, que atopan moitas dificultades e limitacións para obter o permiso de inmigración e de traballo. Estas persoas poden entrar no país como turistas ou a través das mafias ou redes clandestinas de transporte de inmigrantes. Viaxan en pateras ou caiucos, ou agochados en camións co risco que iso implica para as súas vidas.

Aínda que, como vemos, os inmigrantes proveñen de moi distintos países, certas nacionalidades están máis representadas en función da proximidade xeográfica e dos lazos históricos e culturais. Así, a maior parte dos inmigrantes procede agora de América Latina, norte de África e Europa. Entre os primeiros destacan os ecuatorianos, colombianos, bolivianos e peruanos; entre os segundos predominan os marroquís; e entre os terceiros, os máis numerosos son agora os romaneses, seguidos de británicos, búlgaros, alemáns e italianos. Tamén existe un importante colectivo de chineses

Sen embargo, dende o 2010 a inmigración freouse como consecuencia da crise económica. A falta de emprego provocou que viñesen menos estranxeiros e que moitos inmigrantes regresasen aos seus países de orixe (retornos). Polo mesmo motivo, aumentou a emigración de españois (sobre todo, de persoas novas cualificadas) a outros países en busca de traballo. Como resultado, o saldo migratorio en España foi negativo en 2013 (-256.849 persoas) e responsable da perda de poboación no noso país. Malia a isto, parece intuírse un novo cambio de tendencia, pois os últimos datos dispoñibles (2017) marcan de novo un saldo migratorio positivo de algo máis de 50.000 persoas, aínda que entre os españois a emigración segue a dominar sobre os retornos (-13.000 persoas no primeiro semestre de 2017).

PREGUNTA 3. Análise de documento gráfico:

Atendendo ás figura 1, conteste:

a) Cite cinco provincias bañadas polo mar Cantábrico. (1 punto)

A Coruña, Lugo, Asturias, Cantabria, Biscaia e Guipúzcoa.

b) Identifique os documentos da figura 1 e describa a información que aparece nos mesmos. (1 punto)

Na figura 1 aparecen dous documentos. O primeiro é unha gráfica lineal que amosa a evolución do saldo vexetativo (nacementos - defuncións) en Galicia nun período de 30 anos (entre 1988 e 2018). Os datos cuantitativos de cada ano son sempre negativos o que manifesta unha poboación avellentada e na que a taxa de reemprazo está en perigo ao rexistrarse máis defuncións que nacementos.

O segundo é un mapa corocromático de España (península e arquipélagos) cunha división administrativa de Comunidades Autónomas e Cidades Autónomas que recolle o número de fillos por muller en 2018 utilizando catro tramos diferenciados cunha gama cromática (máis clara para as Comunidades cos datos máis baixos e máis escura para as Comunidades cos datos máis elevados). No interior de cada Comunidade aparece o dato individual (nº de fillos por muller). O mapa permite observar claramente o diferente comportamento deste indicador en función da área xeográfica, por exemplo a relación dos datos máis baixos coa área do noroeste peninsular.

A fonte da gráfica é o Instituto Nacional de Estatística (INE) e o Faro de Vigo e a fonte do mapa é o Instituto Nacional de Estatística (INE).

c) Tendo en conta os documentos da figura, expoña a situación demográfica galega na actualidade explicando as causas que xustifican o seu saldo vexetativo. (1,5 puntos)

Os documentos reflexan que a situación de Galicia dende o punto de vista demográfico é moi negativa. Por un lado, amosa o peor saldo vexetativo da serie en 2018 cunha perda de poboación de 15.819 persoas (sen ter en conta o saldo migratorio). Ademais é algo que se repite desde 1988, indo en aumento o dato negativo especialmente en dous períodos (de 1988 a 1996 e de 2008 a 2016). Soamente se freou o incremento no período de 1996 a 2008, aínda así seguiu a perder poboación cada ano.

Ademais a taxa de fertilidade actual da comunidade galega é moi baixa (1,07) sendo o terceiro peor dato de España (só por detrás de Asturias e das Illas Canarias) e moi lonxe do 2,1 necesario para asegurar o substitución xeracional.

As causas destes datos tan negativos dende o punto de vista demográfico son varias. Por un lado está o envellecemento da poboación galega que pode relacionarse cunha diminución da natalidade e un repunte da mortalidade nos últimos anos (o que fai que ese saldo vexetativo sexa negativo).

As conxunturas económicas tamén inciden na evolución da natalidade e da taxa de fecundidade. A crise económica dos 70 e a máis recente de 2008 agudizaron o descenso de nacementos que observamos na gráfica. Só no momento de bonanza económico (1996-2008) o descenso pareceu frearse, aínda que non é suficiente para reverter a situación e deixar de perder poboación. A iso hai que engadir a finalización dos saldos migratorios positivos que axudaron a elevar o número de nacementos a finais da década dos 90.

Galicia caracterizouse polas grandes ondas migratorias tanto interiores como exteriores, que deixaron unha forte pegada na estrutura por idades da poboación galega. O envellecemento progresivo e continuo ao longo do século XX, condicionou a tendencia ao descenso demográfico apreciado nos documentos.

O cambio de mentalidade (especialmente nos anos 70), o retraso da idade ao matrimonio, a incorporación da muller ao mundo laboral e a difícil conciliación laboral ou a falta de políticas eficaces son algunhas das causas que tamén xustifican os valores negativos de natalidade e fecundidade que ten Galicia.

As condicións económicas de Galicia vencelladas ao sector primario mudan nun desenvolvemento doutros sectores económicos que non son capaces, de momento, de cambiar as tendencias demográficas negativas, pero que poden explicar a situación de forte tendencia negativa do crecemento vexetativo.

Ademais, o tradicional descenso da mortalidade ao longo do século XX estancouse no último cuarto de século debido ao envellecemento da poboación (baixas taxas de natalidade e aumento da esperanza de vida) chegando nos últimos anos a unha involución da tendencia cun certo incremento da taxa de mortalidade.

d) Comente as consecuencias que terán para Galicia os actuais saldo vexetativo e o número de fillos por muller (1,5 puntos)

As consecuencias dos datos que amosan os documentos son moi negativos para Galicia. Por un lado porque está a perder poboación e a incrementar o seu proceso de envellecemento. A poboación maior de 65 anos terá cada vez un peso maior na porcentaxe total de poboación, especialmente coa chegada nos próximos anos da xeración do “baby-boom” a idade de xubilación.

A porcentaxe de poboación activa será insuficiente para poder manter este desequilibrio o cal ameazará a sostenibilidade das pensións e demais coberturas sociais. A sociedade será cada vez menos dinámica e innovadora e terá máis dificultades para aumentar o consumo e o crecemento.

E nesta coxuntura a atracción de poboación inmigrante descende e, pola contra, aumentará o número de xoves que terán que saír da comunidade a outras áreas máis dinámicas e con maior crecemento económico o que agudizará o problema e o envellecemento da poboación e os gastos en servicios básicos.

Algunhas áreas fortemente envellecidas (fundamentalmente rurais) acrecentarán o problema da despoboación.

Estes valores demográficos obrigan a tomar decisións políticas e administrativas baseadas nas novas circunstancias da poboación de idades avanzadas, novos servizos como xeriátricos, centros de día, novas especialidades médicas que palíen os problemas de saúde deste numeroso grupo, vivendas adaptadas, vacacións...

Tamén é obrigado poñer ao servizo destes grupos, un acompañamento para evitar a soidade dos anciáns, facilitar recursos aos coidadores e familias, poñer en valor os coñecementos, tradicións e experiencia que estes grupos aportan.

Outras consecuencias refírense á distribución espacial da poboación, é probable que os concellos máis envellecidos acaben despoboados pola falta desta substitución xeracional, e as desigualdades entre o interior e o litoral galego sexan maiores co tempo.

PREGUNTA 4. Análise de documento gráfico.

Atendendo ás figuras 2 e 3:

a) Nomee as unidades do relevo sinaladas na figura 2. (1 punto)

- A. Cordilleira Cantábrica
- B. Depresión do Guadalquivir
- C. Cordilleira Costeiro Catalá
- D. Montes de Toledo.
- E. Serra de Tramuntana

b) Identifique o tipo de modelado da figura 3 e a rocha predominante. (1 punto)

A figura 3 presenta un esquema de modelado granítico. A rocha dominante é o granito

c) Complete os elementos enumerados do 1 ao 4 na figura 3 con algún dos seguintes termos: *Domo.- Colada de lava.- Lapiaz.- Depósito piroclástico.- Pedra cabaleira.- Dolina.- Cráter principal.- Canón.- Tor.- Cono adventicio.- Sima.- Caos de bolas.* (1 punto)

- 1: Domo.
- 2: Pedra cabaleira.
- 3: Tor.
- 4: Caos de bolas.

d) Describa o proceso de formación deste tipo de modelado. (1 punto)

Resulta da alteración pola acción da auga, xeo e desxeo que actúa a través das diaclasas, a auga fíltrase a través destas fracturas que se van ensanchando ata chegar a provocar o desprendemento de bloques individualizados (proceso de XELIFRACCIÓN)

e) Explique a orixe desta área litolóxica na Península Ibérica. (1 punto).

Presenta un exemplo de paisaxe granítico, característico da España silícea. Esta área, circunscrita sobre todo ao zócolo Hespérico, está formada por rochas cristalinas e ríxidas da era precámbrica e primaria, nas que predomina o granito.